

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE DES FACADES AVANT ET DES TOITURES DES IMMEUBLES SIS AVENUE DUCPETIAUX, 13-15 A SAINT-GILLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 7 et 8;

Sur proposition du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et les Sites dans ses attributions;

Après en avoir délibéré,

A R R E T E :

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL VAN DE VOORGEVELS EN DE BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW GELEGEN DUCPÉTIAUX LAAN, 13-15 TE SINT-GILLIS.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid de artikels 7 en 8;

Op voorstel van de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Monumenten en Landschappen;

Na beraadslaging,

B E S L U I T :

Article unique. - Conformément aux dispositions des articles 7 et 8 de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, nous décidons d'entamer la procédure d'inscription sur la liste de sauvegarde comme ensemble, en raison de leur valeur artistique, précisée dans la notice annexée au présent arrêté, des façades avant et des toitures des immeubles sis avenue Ducpétiaux, 13-15 à Saint-Gilles, connus au cadastre de Saint-Gilles, 1ère division, section B, 2ème feuille, parcelles n°s 365 A5 et 365 B9.

La délimitation de l'ensemble ci-dessus est reprise sur le plan annexé au présent arrêté.

Enig artikel. - Overeenkomstig de bepalingen van de artikels 7 en 8 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed beslissen wij de procedure aan te vangen tot inschrijving op de bewaarlijst als geheel, omwille van hun artistieke waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan het besluit, van de voorgevels en de bedakingen van het gebouw gelegen Ducpetiaux Laan, 13-15 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 2de blad, percelen nrs 365 A5 en 365 B9.

De afbakening van hierboven vermeld geheel wordt aangeduid op het plan bijgevoegd aan dit besluit.

Bruxelles, le 23/3/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Brussel, 23/3/95

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature, de la Politique de l'Eau et des Monuments et Sites.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud, Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier COSUIN.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE
D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE
SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE
DES FACADES AVANT ET DES
TOITURES DES IMMEUBLES SIS
AVENUE DUCPETIAUX, 13-15 A
SAINT-GILLES.

**DESCRIPTION SOMMAIRE ET
JUSTIFICATION DE L'INTERET
SELON L'ARTICLE 2 § 1 DE
L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993**

Vu pour être annexé à l'arrêté du
23/3/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région
de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement,
de l'Environnement, de la Conservation de
la Nature, de la Politique de l'Eau et des
Monuments et Sites.

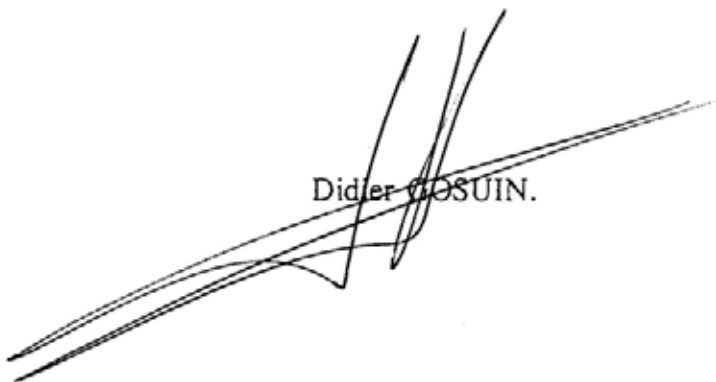
BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE OPENING VAN DE
PROCEDURE TOT INSCHRIJVING OP
DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL VAN
DE VOORGEVELS EN DE
BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW
GELEGEN DUCPETIAUX LAAN, 13-15
TE SINT-GILLIS.

**BEKNOPTE BESCHRIJVING EN
MOTIVERING VAN HET BELANG
VOLGENS HET ARTIKEL 2 § 1 VAN
DE ORDONNANTIE VAN 4 MAART
1993.**

Gezien om bij het besluit van
23/3/95 gevoegd te worden.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering,

De Minister van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering, belast met
Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud,
Waterbeleid en Monumenten en
Landschappen.

Didier GOSUIN.

PROPOSITION D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE

Ensemble	Facades avant et toitures
Dénomination:	Maisons Hanssens
Commune :	Saint-Gilles
Adresse :	Avenue Ducpetiaux n°s 13-15
Référence cadastrale :	Cadastre de Saint-Gilles, 1ère Division, Section B, 2ème Feuille, parcelles 365 A 5 et 365 B 9

DESCRIPTION SOMMAIRE

Maisons symétriques de style Art Nouveau géométrique construites par HANKAR pour son ami Armand HANSSSENS en 1894.

Sur soubassement en pierre bleue à jours de caves, façades en briques avec bandeaux en pierre blanche, ceux du 1er étage séparés par une frise de faïence. Toutes les baies avec linteaux métalliques apparents. Baies rectangulaires à appui saillant en pierre bleue. Arcs surbaissés au-dessus des ouvertures des deux premiers niveaux, ceux du premier niveau ponctués de harpes en pierre blanche.

Grande porte surmontée d'une importante baie d'imposte. Balustrade métallique reliant les deux portes-fenêtres au 1er étage de chaque maison.

Allège de la fenêtre du n° 15 décorée d'une frise de pierre blanche; celle du n° 13 remplacée par de la brique. Panneaux en creux décorés de sgraffites floraux exécutés par le peintre-décorateur A. CRESPIEN.

Corniche en saillie et bâtière de tuiles.

Intérêt présenté par les biens selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier.

Intérêt artistique :

L'oeuvre de HANKAR mérite une grande attention car il est un des plus brillants créateurs de l'Art Nouveau belge et une figure importante de l'architecture européenne de la fin du XIXème siècle. Il deviendra rapidement un des architectes les plus courtisés de Bruxelles au point qu'il marquera de son empreinte certains quartiers d'Ixelles et de Saint-Gilles. Dans ce quartier de Saint-Gilles situé dans les environs de l'Hôtel de Ville et de la prison, l'architecte construira sept maisons essentiellement pour une clientèle modeste d'artisans ou d'employés. Alors qu'HORTA travaillera pour les classes élitistes, HANKAR se tournera vers les classes plus populaires, lui permettant de devenir un véritable spécialiste de l'architecture domestique. Dans cette production, HANKAR combine l'économie de moyens plastiques (linteaux métalliques apparents remplaçant les arcs...) et l'économie budgétaire.

Les n°s 13 et 15 s'inscrivent dans ce cadre là même si elles ont été construites pour Armand HANSSENS, architecte et industriel, ancien élève de BEYAERT et ami de HANKAR. Il construira également pour son ami le n°47 avenue Ducpétiaux.

Le décor des façades est très dépouillé et l'essentiel de la composition repose sur le jeu des percements.

Comme F. LOYER l'indique dans son livre "Paul HANKAR. La Naissance de l'Art Nouveau" (1985) : "la maison s'affirme comme une construction sans luxe inutile, adaptée à la vie de ses habitants et discrètement enrichie de détails dont la sobriété n'exclut pas le raffinement".

Ces deux maisons reprennent le schéma des édifices de la rue de la Croix de Pierre, avec un étage de plus. Leur plan et terrain sont également similaires.

Cet ensemble de maisons est représentatif d'une des deux typologies d'architecture domestique employées par HANKAR. Il s'agit en effet d'immeubles de rapport.

Ces bâtiments, par leur gabarit et leur style, s'intègrent parfaitement à ce quartier de Saint-Gilles.

VOORSTEL TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST

Geheel: Voorgevels en bedakingen

Gemeente: Sint-Gillis

Adres: Ducpetiauxlaan 13-15

Kadastrale gegevens: Kadaster van Sint-Gillis, 1ste Afdeling, Sectie B, 2de blad, percelen 365 A en 365 B 9

BEKNOPTE BESCHRIJVING

Symmetrische huizen in geometrische Art Nouveau stijl in 1894 door HANKAR voor zijn vriend Armand HANSSENS gebouwd. Onderbouw van blauwe steen met keldervensters, bakstenen gevels met lijsten van witte steen waarbij deze van de eerste verdieping gescheiden wordt door een fries van faïence. Alle openingen met zichtbare metalen lateien. Rechthoekige vensters met uitstekende vensterbanken van blauwe steen. Gedrukte boog boven de openingen van de twee eerste niveaus, waarbij deze van het eerste niveau benadrukt door harpen van witte steen. Grote deur met daarboven belangrijk bovenlicht. Metalen borstwering die beide vensterdeuren verbindt op de eerste verdieping van elk huis. De borstwering van het venster op het nummer 15 is versierd met een fries van witte steen terwijl deze van het nummer 13 vervangen werd door bakstenen. Hol uitgewerkte panelen versierd met bloemen-sgraffitti die uitgevoerd werden door de schilder-decorateur A. CRESPIN. Uitstekende kroonlijst en zadeldak met dakpannen.

Belang van het monument volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed.

Artistiek belang:

Het oeuvre van HANKAR verdient zeker een grote belangstelling aangezien hij een van de meest briljante ontwerpers van de Belgische Art Nouveau is en derhalve een belangrijke figuur op het gebied van de architectuur in Europa op het einde van de XIXde eeuw. Hij wordt weldra een van de meest gevraagde architecten van Brussel waardoor hij zijn stempel zal drukken op bepaalde wijken van Elsene en van Sint-Gilles. In deze wijk van

Sint-Gillis gelegen in de omgeving van het stadhuis en van de gevangenis zal de architect zeven huizen bouwen hoofdzakelijk voor een bescheiden cliënteel van ambachtslui en bedienden.

Terwijl HORTA voor een elitaire klasse werkt zal HANKAR zich meer wenden tot de meer bescheiden klasse, waardoor hij een echte specialist wordt op het gebied van het bescheiden woonhuis. In deze produktie bindt HANKAR de zuinigheid van de plastische middelen (zichtbare metalen lateien die de bogen vervangen) met de budgettaire zuinigheid.

De nummers 13 en 15 zijn gekoppelde enkelhuizen gebouwd voor Armand HANSSENS, architect en industrieel, oud-leerling van BEYAERT en vriend van HANKAR. Hij zal eveneens voor zijn vriend het nummer 47 van de Ducpétiauxlaan bouwen.

De versiering van de gevel is zeer sober en het hoofdbestanddeel van de samenstelling berust op het spel van de venstersopeningen.

Zoals F. LOYER vermeldt in zijn boek "Paul HANKAR. La Naissance de l'Art Nouveau" (1985): "Het huis valt op als een constructie zonder overbodige luxe, aangepast aan het leven van zijn bewoners en discreet verrijkt met details waarvan de soberheid de verfijning zeker niet uitsluit".

Beide huizen nemen het schema van de gebouwen aan de Stenen-Kruisstraat over, met één verdieping meer. Hun plan en terrein zijn eveneens gelijk..

Dit geheel van huizen is representatief voor een van beide bescheiden woonhuistypologieën die door HANKAR werden gebruikt. Het gaat hier trouwens om huurhuizen.

Deze gebouwen integreren zich perfect door hun grootte en hun stijl in deze wijk van Sint-Gillis.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE
D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE
SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE
DES FACADES AVANT ET DES
TOITURES DES IMMEUBLES SIS
AVENUE DUCPETIAUX, 13-15 A
SAINT-GILLES.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE OPENING VAN DE
PROCEDURE TOT INSCHRIJVING OP
DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL VAN
DE VOORGEVELS EN DE
BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW
GELEGEN DUCPETIAUX LAAN, 13-15
TE SINT-GILLIS.

DELIMITATION DE L'ENSEMBLE

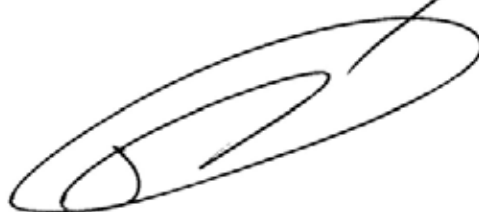
AFBAKENING VAN HET GEHEEL

Vu pour être annexé à l'arrêté du
23/3/95

Gezien om bij het besluit van
23/3/95 gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,

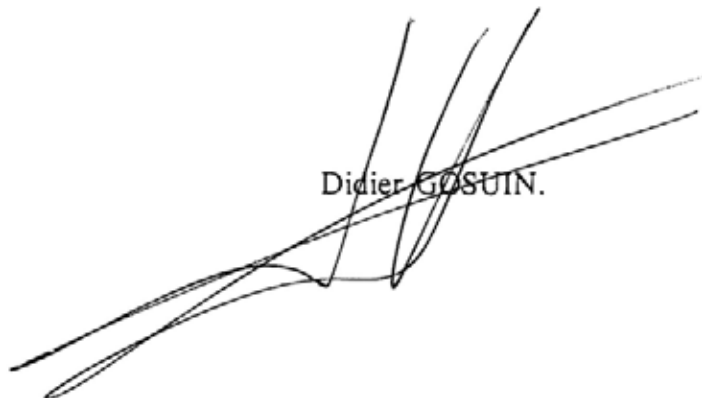
De Minister-Voorzitter van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région
de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement,
de l'Environnement, de la Conservation de
la Nature, de la Politique de l'Eau et des
Monuments et Sites.

De Minister van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering, belast met
Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud,
Waterbeleid en Monumenten en
Landschappen.

Didier GOSUIN.

- Ensemble
Geheel

B 14

Chaussée

de

Waterloo

